

6.3.71. Su Kesintisinde Alınacak Tedbirler Genelgesi (2007/67)

T.C SAĞLIK BAKANLIĞI Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü	K-Q TSE-ISO-EN 9000
Sayı : B.10.0.TSH.0.10.00.04 Konu: Su kesintisinde alınacak tedbirler	20802 08.08.07
.....VALİLİĞİNE (İl Sağlık Müdürlüğü) GENELGE /67	
Kuraklık kaynaklı su sıkıntısı, özellikle içme ve kullanma sularının tasarruflu, etkin ve sağlıklı olumsuz yönde etkilemeyecek şekilde tüketimini gerekli kılmaktadır. İçme ve kullanma suları insan ve toplum sağlığını doğrudan etkileyen önemli etmenlerin başında gelmektedir. İçme ve kullanma suları güvenli ve temiz olmalı, toplum suya kolayca ulaşabilmeli ve bu husus süreklilik arz etmelidir. Yeterli içme ve kullanma suyu temini aslen yerel yönetimlerin görevi olmakla birlikte toplumun tamamını ilgilendiren sorumluluklar da söz konusudur. Muhtemel sorunların tanımlanarak çözümü için sorumlulukların bilinçli bir yaklaşımla benimsenmesi ve ilgili tüm kurum ve kuruluşlarla gerekli koordinasyonun sağlanarak işbirliği içinde çalışması, yaşanabilecek sorunların zamanında önlenmesi bakımından son derece önemlidir. Toplum sağlığının korunması ve su kesintilerinin herhangi bir sağlık sorununa yol açmaması için yerel yönetimler, vatandaşlar ve ilgili kurum ve kuruluşlarca alınması gereken tedbirler ve dikkat edilmesi gereken hususlar aşağıda belirtilmektedir. A-Sağlık Müdürlüklerince Alınması Gereken Tedbirler 1. Sağlık Müdürlüklerinde ilgili sağlık müdür yardımcısı başkanlığında, gıda ve çevre kontrol şube müdürü, bulaşıcı hastalıklar şube müdürü, sağlık ocakları şube müdüründen oluşan bir izleme değerlendirme birimi oluşturularak gelişmelerle yapılan çalışmalar günlük/haftalık değerlendirilmelidir (su ve besinlerle bulaşan haftalık surveyansı). 2. Bütün yerleşim yerlerinin su ve kanalizasyon sistemlerini ayrı ayrı renkte, kaynak, depo girişi ve çıkışı, klorlama noktaları ve şebekeye katılan kuyu veya ilave kaynak varsa bunları da gösteren ve ilgili yerel yönetimler tarafından hazırlanan krokiler, İl Sağlık Müdürlüğü / Sağlık Grup Başkanlığında da bulunmalıdır. 3. Yerleşim yerlerinde sorumlu sağlık birimlerince içme ve kullanma suyu sağlayan su kaynaklarının özellikle bakteriyolojik yönden kontrolü için yeterli sayıda odak noktalar belirlenmelidir. Bu odak noktalar belirlenirken kaynak, depo girişi ve çıkışı, şebekenin kanalizasyon sistemine yakın geçtiği noktalar, şebekeye ilave, kuyu, baraj vb gibi bir su kaynağı, şebeke sistemindeki muhtemel zayıflıklar ve toplu su kullanımının olduğu yerler (okul, hastane, toplu çalışılan yerler, gıda üretim yerleri ve yemek fabrikaları vb. gibi) dikkate alınmalıdır.	

T.C.
SAĞLIK BAKANLIĞI
Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Sayı : B.10.0.TSH.0.10.00.04

Konu: Su kesintisinde alınacak tedbirler

- Odak belirleme işlemi yerel yönetimlerle birlikte yapılmalıdır. Belirlenen odak noktalardan Sağlık teşkilatınca haftalık bakteriyolojik numune alınmalı (gerektiğinde bu süre kısaltılabilir), suda bakiye klor ölçümü ise günlük olarak yapılmalıdır.
4. Yapılan kontrollerde kirli bulunan içme ve kullanma sularının kirlilik nedenleri araştırılmalı, kirlilik odak noktaları tespit edilerek izale edilmeli, kirlilik giderilinceye kadar bu su kaynaklarının kullanımına engel olunmalı, gerektiğinde bu durum mahalli yayın organları ile halka duyurulmalıdır.
 5. Mahalle aralarında kuyu, tanker, bidon v.b. kaynaklardan sağlanan niteliği belirsiz içme suyu satışlarına engel olmak için gerekli denetimler yapılmalıdır.
 6. Hastaneler, çocuk ve yaşlı bakım evleri ve tüm okulların ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla, tankerle taşınan içme ve kullanma suyunun bakiye klor ölçümleri ve bakteriyolojik analizler düzenli olarak yapılmalıdır. Su örnekleri bina su tesisatını temsil edecek şekilde alınmalıdır.
 7. Yemek fabrikaları ve lokantalar dahil olmak üzere tüm toplu beslenme hizmeti sunan işletmelerin içme ve kullanma suları ile su depoları bakteriyolojik olarak izlenmelidir. Buralarda çalışanlar ishali hastalıklar açısından takip edilmelidir.
 8. Yüzme havuzları su kirliliği yönünden izlenmeli, gerekli önlemler alınmalıdır.
 9. Kişisel hijyen ve el yıkama konularında halka yönelik bilgilendirme faaliyetleri artırılmalıdır.
 10. Ambalajlı su işletmelerinin denetimleri sıklaştırılmalıdır. Damacanaların yıkama suları denetlenmelidir.
 11. Buz imalathanelerinin özellikle su kaynağı olmak üzere denetimi sıklaştırılmalıdır.
 12. Belediyelerin eğitim talepleri değerlendirilerek gerekli destek yapılmalı, gerektiğinde Bakanlık Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğünden teknik destek istenmelidir.
 13. Gıda işleme yerleri, toplu beslenme yerlerinin denetimi arttırılmalıdır.
 14. Sağlık personelinin su yokluğunda ortaya çıkma ihtimali olan bulaşıcı hastalıklar ile ilgili bilgi düzeyini artıracak ve hatırlamalarına yardımcı olacak eğitim çalışmaları yapılmalıdır.
 15. 19.05.2007 tarihli ve 9422 sayılı yazı ile sürdürülen "Su ve Besinlerle Bulaşan Hastalıklar Haftalık Sürveyans Çalışması" kapsamında toplanan bilgiler düzenli olarak il düzeyinde değerlendirilmeli, gerekirse riskli bölgelerden günlük bildirimler alınmalıdır.
 16. Bulaşıcı hastalıkların tespitinde en önemli basamak olan laboratuvarların, su ile bulaşan hastalıkların tanısı konusunda teknik ve lojistik ihtiyaçları karşılanmalı ve olabilecek hastalık artışlarına göre çalışma planı hazırlanmalıdır.
 17. Konuyla ilgili acil eylem planı hazırlanarak, Bakanlığımıza gönderilmelidir.
 18. 17.02.2006 tarih ve 2006/23 sayılı Genelgemiz göz önüne alınarak olası salgın durumları hemen incelemeye alınmalıdır.

T.C
SAĞLIK BAKANLIĞI
Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

K-Q
TSE-ISO-EN
9000

Sayı : B.10.0.TSH.0.10.00.04

Konu: Su kesintisinde alınacak tedbirler

B-Yerel Yönetimlerce Alınması Gereken Tedbirler

1. Öncelikle mümkün olduğunca su kesintisine gidilmemesi için tüm alternatifler değerlendirilmeli ve zamanında tedbir alınmalıdır.
2. Su kesintisi zorunlu ise uzun süreli kesintilerden kaçınılmalıdır. Zorunluluk halindeki bir günü aşan kesintilerde gerekli tedbirler alınmalıdır.
3. Herhangi bir salgın hastalık ortaya çıkması durumunda, sağlık teşkilatının talebi üzerine su kesintisine son verilmelidir.
4. Kesinti planlaması da dahil olmak üzere su kesintilerinin her aşamasında ve su dağıtım sisteminde arıza olması halinde, sağlık müdürlükleri ile koordinasyon sağlanmalıdır.
5. Normal şartlarda şebeke sularındaki serbest klor miktarı 0.5 ppm (mg/L) olmalıdır. Ancak, su kesintilerinin yaşandığı yerlerde süper klorlama yapılmak suretiyle bu miktar 1 ppm (mg/L)'e çıkarılmalıdır.
6. Kesinti süresince kontroller sıklaştırılmalı, suyun bakteriyolojik analizleri, serbest klor ölçümleri aksatılmadan yapılmalıdır. Klorlama cihazlarının periyodik bakımlarının yapılarak sürekliliği sağlanmalı ve sistem muhtemel arızalara karşı yedeklenmelidir.
7. Su depolarının periyodik bakım, temizlik ve dezenfeksiyonu ihmal edilmemeli, tüm işler için konunun eğitimini almış personel istihdamı sağlanmalıdır.
8. Su ile bulaşan bulaşıcı ve salgın hastalıklara zamanında ve etkin bir şekilde müdahale etmek için, su şebeke sisteminin kaynak, depo, isale hattı, klorlama üniteleri ile kanalizasyon şebekesi bilgilerini içeren plan ve krokileri yerel yönetimlerce hazır bulundurulmalı ve bunların bir örneği sağlık teşkilatı yetkililerine de verilmelidir.
9. Arıza durumunda, bakım onarım yapılırken iyi planlama yapılmalı, onarım yapılan şebeke bölümü 10 ppm klor içeren suyla 20 dakika dezenfekte edildikten ve bu yüksek klorlu su geri çekilip 1ppm klor içeren suyla durulandıktan sonra şebekeye bağlanmalıdır.
10. Okul, hastane, otel, cami, resmi binalar vb. yerlerin su depolarının bakımı, temizlenmesi ve dezenfeksiyonu konusunda ilgililere yardımcı olunmalıdır.
11. Depo temizliği ve dezenfeksiyonu konusunda hizmet sunmak isteyen özel kuruluşlar, sağlık teşkilatının görüşleri alınarak ruhsatlandırılmalı, verilen hizmetin kontrol ve denetimi sağlık teşkilatı ile koordineli olarak yapılmalıdır.
12. Kuyu sularından yararlanan bölgelerde kuyular kayıt altına alınmalı, bu kayıtlar için DSİ ve il özel idarelerince verilen kuyu ruhsatları esas alınmalı, ruhsatsız kuyu kullanımına müsaade edilmemelidir. Kuyu suları doğrudan içme suyu olarak kullanılmamalı, bu sular hiçbir şekilde şebeke suyuna bağlanmamalıdır.
13. Ticari kuruluşlarca tankerlerle içme suyu satışı yasak olmakla birlikte, yerel yönetimler ve yetkilendirdikleri kuruluşlarca gerektiğinde hastaneler, çocuk ve yaşlı bakım evleri ve ilköğretim okullarının ihtiyaçları karşılanabilir.

T.C
SAĞLIK BAKANLIĞI
Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Sayı : B.10.0.TSH.0.10.00.04

Konu: Su kesintisinde alınacak tedbirler

Şebeke suyunun teknik olarak verilemediği bölgelere de Sağlık Müdürlükleri ile koordinasyon sağlanması kaydıyla tankerle su ikmali yapılabilir. Ancak, tankerle içme ve kullanma suyu temininde belirlenen kurallara titizlikle uyulmalıdır. Bu iş için kullanılan tankerler yerel yönetimlerce ruhsatlandırılmış olmalı ve başka amaçlar için kullanılmamalıdır. İçme ve kullanma suyu tankerlerinin dolum noktaları sağlık teşkilatına bildirilmelidir. Tankerlerdeki bakiye klor oranı 1 ppm olmalıdır.

14. Sulama amaçlı kullanılan tankerlerle içme ve kullanma suyu taşınmamalıdır. Bu tankerler üzerine İÇİLMEZ ibaresi yazılmalıdır.
15. Genel amaçlı kullanılan tuvaletlerin zemin, tuvalet taşı ve klozetleri % 2'lik sodyum hipoklorit solüsyonu (2 lt. çamaşır suyu + 8 lt su karışımı) ile temizlenmesi ve bu yerlerde el temizliği için katkısız sıvı sabun kullanılması sağlanmalıdır.
16. Atık sularla kirlenen dere ve çayların sulama suyu olarak kullanımı önlenmelidir.
17. Mahalle çeşmeleri gibi dezenfeksiyon işleminin yapılamadığı, ancak biyolojik veya kimyasal kirlilik tespit edilmiş suların tüketimi engellenmelidir. Bu gibi yerlerde "İÇİLMEZ" ibareli tabela veya levha asılmalı, tarihi veya kültürel niteliği bulunmayıp ıslahı da mümkün olmayan çeşmeler yıkılmalıdır.
18. Açıkta satılan her türlü gıda satışı engellenmelidir.
19. Sebze ve meyvelerin pazaryerlerindeki durgun sularla yıkanması engellenmelidir. Pazaryerlerinde denetim sıklaştırılmalı, zabıtarlar bu denetimle ilgili olarak eğitilmeli, toplum bireyleri bilgilendirilmelidir.
20. Göl, gölet, şelale, fiskiye gibi rekreasyon amaçlı olarak kullanılan havuzların dezenfeksiyonu ile ilgili gerekli önlemler alınmalıdır.
21. Kullanılacak tüm dezenfektan maddelerin Sağlık Bakanlığınca ruhsatlandırılmış olmasına dikkat edilmelidir.
22. Buz imalathanelerinin su kaynağı ve teknolojisi denetlenmelidir.
23. İlgili belediye personelinin hijyen ve dezenfeksiyonla ilgili bilgi açıkları varsa il sağlık teşkilatı ile işbirliği yapılarak eğitimleri sağlanmalıdır.

C-Halkımızın Dikkat Etmesi Gereken Hususlar

1. Bina ve konutlarda kullanılan su depolarından temizliği yapılmamış olanlar hemen, daha sonra da belirli periyotlarla (kesinti olduğu dönemlerde 3 ayda bir, diğer dönemlerde 6 ayda bir) temizlenmeli ve bakımları yapılarak dezenfeksiyonu sağlanmalıdır.
2. Kesinti olmadığı zamanlarda da suyun depodan kullanımı sağlanmalıdır.
3. Mahalle aralarında kuyu, tanker, bidon v.b. kaynaklardan içme suyu temin edilmemelidir.

T.C.
SAĞLIK BAKANLIĞI
Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

K-Q
TSE-ISO-EN
9000

Sayı : B.10.0.TSH.0.10.00.04

Konu: Su kesintisinde alınacak tedbirler

4. Evlerde ihtiyaç fazlası su depolanmamalıdır. Depolanan veya saklanan sular ağzı kapalı temiz kaplarda ve güneş görmeyen serin yerde muhafaza edilmelidir. Sular gelse bile öncelikle depolanmış sular tüketilmeli, geniş kapaklı musluklu bidonlar tercih edilmeli, temizliği sürekli kontrol edilmelidir.
5. Kesinti sonrasında şebekeye verilecek su berraklaşınca kadar 3-5 dakika akıtılmalı, akıtılan suyun israf edilmemesi için tuvalet vb. yerlerin temizliğinde kullanılmalıdır.
6. Kesinti süresince şebeke suyu içme amaçlı kullanılacak ise tercihen 1-2 dakika kaynatılıp, soğutulularak kullanılmalıdır.
7. Beslenme amacı ile evlere giren ve çiğ tüketilen her türlü sebze ve meyvenin yıkandıktan sonra %1'lik klor solüsyonundan 1 lt suya 20-30 damla damlatılarak 30 dakika bekletilmelidir. (*%1'lik klor solüsyonu 1 bardak çamaşır suyunun üzerine 9 bardak normal su konularak kolayca hazırlanır. Ancak dikkat edilmesi gereken nokta kullanılan çamaşır suyu herhangi bir katkı maddesi içermemesi ve %10 aktif klor "sodyum hipoklorit" içermelidir. Konuyla ilgili güçlüklerde en yakın sağlık kuruluşuna başvurularak bilgi alınmalıdır.*)
8. Ambalajlı su (pet, bardak, cam şişe ve damacana) kullanılacaksa Sağlık Bakanlığından ruhsatlı olmasına dikkat edilmelidir.
9. Damacanalardan su almak için kullanılan pompalar, 15 günde bir %1'lik klorlu su içerisinde 30 dakika bekletilmeli ve içerisinden %1'lik klor solüsyonu geçirilmelidir.
10. Evde depolanmış sularda bebeklerin ve çocukların boğulma tehlikesine karşı gerekli tedbirler alınmalıdır.
11. Kişisel temizliğe özellikle el temizliğine mutlaka dikkat edilmelidir.
12. Sahteliğinden şüphelenilen ambalajlı sular ile ilgili şikayetler Sağlık Müdürlükleri ile Sağlık Bakanlığı'nın 184 nolu telefon hattına iletilmelidir.
13. Kesinti, arıza, açıkta su satılması, su depoları ve diğer hususlar ise belediyelerin ilgili birimlerine iletilmelidir.
14. Görülebilecek ishal vakalarında mutlaka en yakın sağlık kuruluşuna başvurulmalıdır.
15. Kaynağı bilinmeyen buzların kullanılmasından ve tüketilmesinden kaçınılmalıdır.
16. Özellikle su kesintilerinin hemen sonrasında kullanılan sularla banyo yaparken duş kullanılmamalı, dökme tarzı banyo yapılmalıdır.

T.C
SAĞLIK BAKANLIĞI
Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Sayı : B.10.0.TSH.0.10.00.04

Konu: Su kesintisinde alınacak tedbirler

Bilginizi, yukarıda belirtilen konulara ilişkin olarak ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği içinde gereken tedbirlerin alınması ve halka gereken duyuruların yapılması hususlarında gereğini önemle rica ederim.

Uzm. Dr. O.Fevzi GÜMRÜKÇÜOĞLU
Bakan a.
Müsteşar V.

Dağıtım:
Gereği _____ :

81 İl Valiliğine

Bilgi:

Başbakanlık, Adalet Bakanlığı, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Çevre ve Orman Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Milli Savunma Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı